Flodhestens Sjæl - Kapitel 2 - Ujtelky opfinder flodhesten

Indledning

Maxi toppede sin karriere, som nævnt, i 1960 da han tabte tie-breaks i det nationale mesterskab, men det bør nævnes at han også deltog i OL for Tjekkiet i 1954, 1960 og 1966 (Tjekkiet med deres stolte CV med guld til det allerførste OL i skak i 1924, bronze i 1931, sølv i 1933 - men så først medaljer igen i 1982), selvom han var født i Ungarn. På samme måde deltog han for Tjekkiet til hold-EM i 1957 og 1961. Hertil kommer fx interzone-turneringer, men også uden et topresultat.

Ikke desto mindre, den 6. maj 1966 i Moskva, spiller Spassky så følgende stilling over for selveste verdensmesteren:

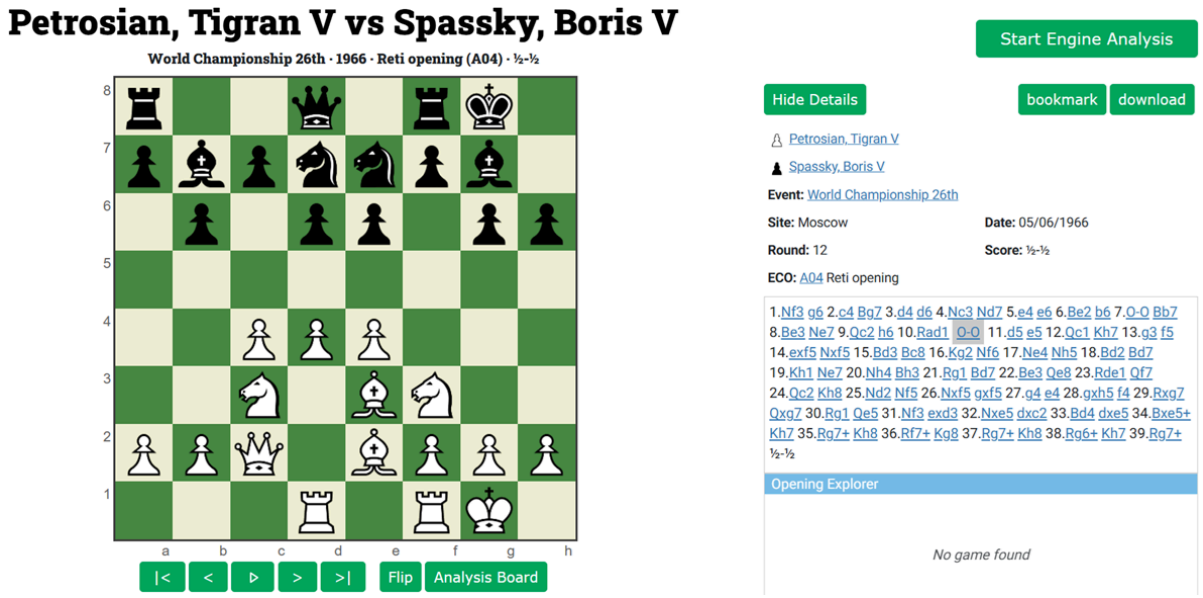

https://www.365chess.com/game.php?gid=2594772

Ujtelky's første partier efter pausen

Som nævnt spillede Maxi ingen officielle partier i hele 19 måneder (fra sommeren 1961 til starten af 1963), men det udelukker selvfølgelig ikke at han spillede lokalt med i nogle klassiske turneringer (med noteringspligt). Så hvad ser vi i hans første kampe i 1963?

Han taber det første parti til det tjekkiske mesterskab hvor han spiller noget usædvanligt (A00) som Hvid men ikke flodhest. Bemærk at 1. g3 hedder Ungarsk.

Så vinder han i runde to som Sort, men han spiller Pirc. Osv. Det bliver altså ikke til flodhest under dette mesterskab, men, bemærk dog at over 19 runder (han samler 6.5 pts) spiller han Robatch (B06) fire gange, Uncommon Opening (A00) syv gange og Modern Defense, Averbakh System (A42) fire gange.

Vi kan således sige nu at efter hans pause var han endnu ikke klar med flodhesten - eller også ønskede han endnu ikke at vise den frem. Men, vi ser dog at han i meget høj grad tør spille afvigende og at mønstrene i høj grad begynder at ligne hippo. Denne eksperimentelle tilgang gav ham dog en lav score til mesterskabet.

Man må gå ud fra at han på dette tidspunkt, altså den 23. februar 1963, da turneringen sluttede, nok følte noget af et lavpunkt. Og det bliver spændende at se hvordan han reagerer når han 5. august 1963 så spiller første runde til Rubenstein Memorial i Polen.

Ujtelky's allerførste flodhest

Så er der hul igennem! Fordi den 14. august 1963 i runde 8 til Rubenstein Memorial spiller Maxi så endelig flodhest:

https://www.365chess.com/game.php?gid=2571549

Bemærk at allerede efter 8. g3 viser databasen fra 365chess.com *nul* partier som reference ("No game found"). En sejr bliver det til her, javist, men dog en hårdt tilkæmpet en af slagsen.

Parti nummer 324 på chessgames.com var altså første gang flodhesten så dagens lys. Eller, *Ujtelky System* ville man nok kalde det på daværende tidspunkt. Man kendte dog til "flodhest" i skakverdenen på det tidspunkt - jf. Thompson som jeg kommer ind på senere - men det stod ikke for det setup som hvad vi i dag (eller efter 1966) kalder "flodhest".

Dagen efter taber Ujtelky så med de hvide brikker og engelsk åbning.

Og i runde ti har han så igen Sort - men han spiller ikke flodhest, og det bliver ikke til mere flodhest i den turnering heller. Slutter med 8/15 pts.

Altså peger facts på at **Ujtelky første gang spillede flodhest mest som en tilfældighed** og at Ujtelky's break fra turneringer (1961-1963) intet havde at gøre med flodhesten. Nej det

var *ikke* sådan at han blev træt af at ramme ind i muren og dermed tog en pause hvor han opfandt flodhesten som løsningen på hans problemer.

November 1963 i Zvolen, Slovakiet, og Ujtelky spiller tretten runder i en lidt mindre turnering. Han spiller ikke flodhest på noget tidspunkt i denne turnering.

Vi kan således nu sige at facts peger på at **Ujtelky's første erfaring med flodhest (i august 1963) absolut intet indtryk gjorde på ham**, fordi han spiller det nemlig ikke igen det år. Det er dog muligt at han det efterår begyndte at eksperimentere derhjemme og bare endnu ikke var klar med systemet i sidstnævnte turnering.

Ret utroligt, egentlig, fordi under et år senere, i september 1964 til Chigorin Memorial, spillede Ujtelky så flodhest som Sort mod Spassky og kampen ender 1-0! Dog efter 20.. f5 siger Stockfish ca. lige evaluering. Ja og de fik kun eet mere officielt parti som blev spillet til Chigorin Memorial i 1967, men det var året efter Spassky spillede flodhest til VM mod Petrosian.

Året 1964

Vi er fremme ved 16. februar 1964, parti nummer 345 og det tjekkiske mesterskab indledes. Men først i runde 9 finder vi noget som minder om flodhest, løberen kommer til g7 og springerne til d7 og e7, men vi ser ikke b6/Bb7 i dette parti.

Men så i runde 15 (4. marts 1964) er det tydeligt at vores mand går ind i det for alvor nu, se her:

https://www.365chess.com/game.php?gid=2576406

Han har Sort endnu engang i turneringen og spiller sidste runde med noget som igen minder om flodhest, men b6/Bb7 spilles dog ikke (han rokerer og gennemfører Nd7-f6 i stedet). Han ender på 5.5/17 pts.

Næste turnering bliver så Chigorin Memorial i august, hvor vi véd at Ujtelky spiller flodhest mod selveste Spassky, dvs. vi kan nu udlede flere ting.

- Det er meget tydeligt at Ujtelky stille og roligt nærmer sig hippo-setup, turnering efter turnering kommer han lidt tættere på, så dét efterlader **ingen tvivl om at han er ophavsmanden** (samt at han ikke blev inspireret af en modstander).
- Knap et halvt år mellem førnævnte tjekkiske mesterskab og Chigorin Memorial, i 1964, hvor vi må antage at Ujtelky **for alvor kaster sig over flodhesten i hjemmestudierne**, som kan forklare at han tør spille det mod Spassky.
- Han spiller kun fuld flodhest een gang i det tjekkiske mesterskab dvs. vi må antage at **han først opfandt systemet *efter* det tjekkiske mesterskab i 1964**, som også passer med at han slet ikke spillede noget der ligner i Zvolen, november 1963 (som ellers måske kunne inspirere ham til at udvikle det hen over vinteren).

Chigorin Memorial, 1964

August 1964 og Maxi rejser til Sochi. Det ender ret godt i turneringen med 7.5/15. For sammenligning opnår Spassky 9.5/15 (og Krogius vinder med 11/15). På daværende tidspunkt havde Spassky lige opnået delt førsteplads i en interzone-turnering i Amsterdam (i maj måned), der gav ham adgang til næste års kandidatturnering (det første af sin slags), som han jo vandt og dermed blev VM-udfordrer i 1966.

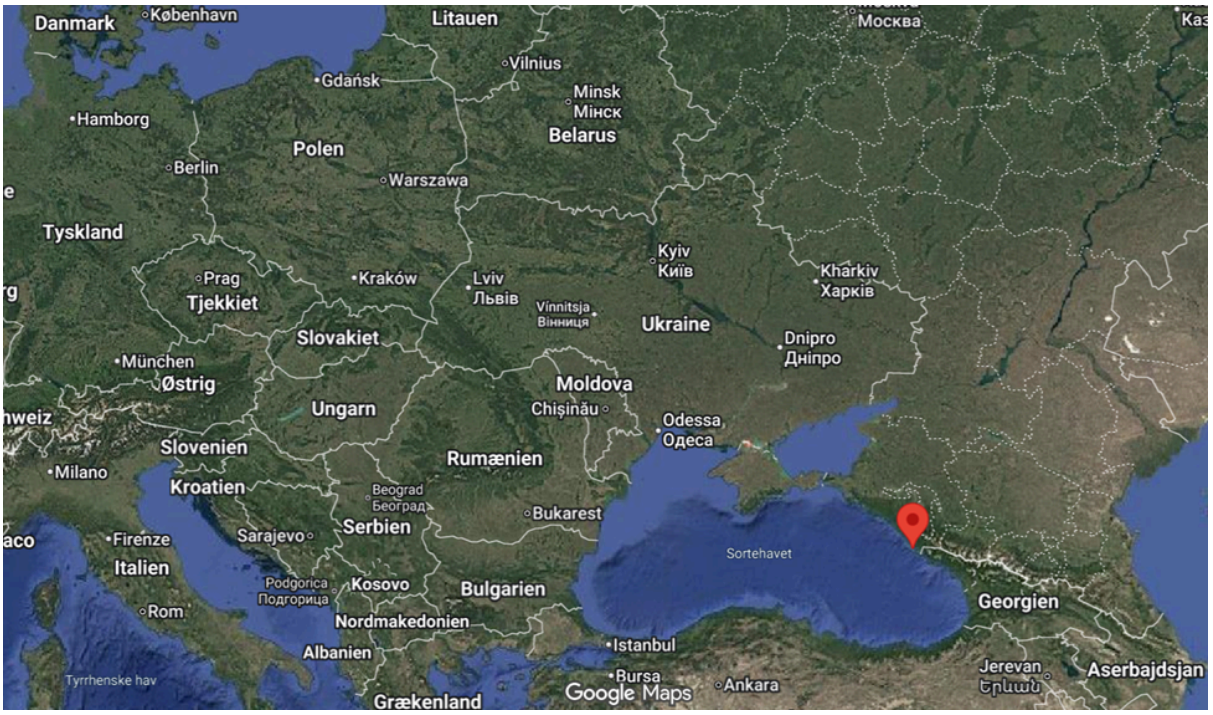

Runde 1: Ujtelky har Sort og ja han spiller flodhest:

Nezhmetdinov, Rashid vs Ujtelky, Maximilian

Chigorin mem · 1964 · Robatsch (modern) defence (B06) · 0-1

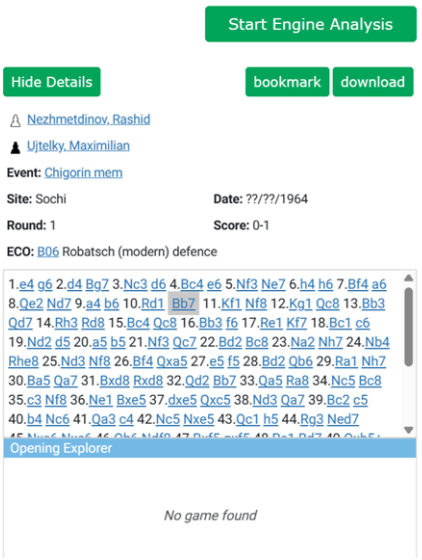

https://www.365chess.com/game.php?gid=2576841

Med 1/1 pts. Flyvende start, både for vores mand og for flodhesten! Nezhmetdinov slutter i øvrigt med 8.5/15 pts.

Runde 2: Han er Hvid, spiller engelsk og taber.

Runde 3: Han er Sort, spiller Reti og vinder.

Runde 4: Han er Hvid, spiller engelsk og taber.

Runde 5: Han er Sort, spiller Averbakh og taber.

Runde 6: Han er Sort, spiller flodhest og vinder. Nu 3/6 pts! I øvrigt var denne sejr over Kholmov som slutter med 10/15 pts.

Runde 7: Han er Hvid, spiller engelsk og remis.

Runde 8: Han er Sort, spiller Moderne og vinder. Men han er ellers ved at sætte flodhesten op, men så vil hans modstander spille f2-f4 og Maxi reagerer med c7-c5! Nu 4.5/8 pts!

Runde 9: Han er Hvid, spiller engelsk og remis. Nu 5/9 pts!

Og så er vi fremme ved runde 10, august bliver til september, hvor han som bekendt er Sort mod Spassky, spiller flodhest og taber. Stod ellers fint omkring træk 20, men smider det så ret hurtigt væk.

Runde 11, Hvid, engelsk og taber. Runde 12, Sort, Moderne og vinder. Runde 13, Hvid, engelsk og remis. Runde 14, Sort, Moderne, taber. Og runde 15, Hvid, engelsk, vinder.

Jeg ser også et mønster i at hans modstandere som Hvid gerne vil skubbe d-, e- og f-bonden frem som nok skyldes at han begynder at høste noget respekt med systemet.

Resten af 1964 spiller han ikke officielt mere skak.

Spassky - Ujtelky

Nu ser vi nærmere på partiet mellem de to kamphaner. Som altså på daværende tidspunkt ikke engang selv aner at de er på vej til at blive hhv. verdensmester og flodhestens grundlægger.

Efter 9.. Nd7

Der følger **10. Re1, O-O.** Men Stockfish mener måske at 10. Qd2 var en anelse bedre for Spassky (så kan Sort ikke rokere, men kan absolut følge op med fx 10.. g5).

11. Qd2, Kh7.

12. Rad1, Bb7.

Efter 12.. Bb7

Må have været en noget speciel oplevelse for Spassky at være i trækket her. Han har jo nok inden kampen opdaget at hans modstander, Ujtelky, har 4/5 pts med de sorte brikker, herunder sejre mod topspillere.

Stockfish siger at Hvid har en række muligheder til ca. samme evaluering som ligger lige under et halvt point.

13. Qe2 fejler intet. Men til gengæld er **13.. Qc8** upræcist - han tøver med at gribe initiativet. Ujtelky havde 13.. d5 eller 13.. Re8. På 13.. d5 skal Hvid slå eller trække løberen. Hvis han slår, slår vi tilbage og Hvid er nede mod et kvart point. Trækker han løberen, så er Re8 godt (e4-e5 er svagt pga. c7-c5!)

14. Bf4, Rd8.

15. h4, Nf8 eller Nf6 her.

16. Bb3 og vi får:

Efter 16. Bb3

Nu følger så **16.. f6** som er upræcist. Men Ujtelky havde fx 16.. Qd7. Så kommer e4-e5, men den slår vi ikke og har fx b5 (slag på f3 er pointen) eller Nf5.

17. Nb1 som må have givet Ujtelky lidt gejst. Og han spiller **17.. e5** men måske 17.. b5 var lidt bedre?

18. Bc1, Ne6.

19. c3, Rf8.

20. Na3 upræcist og vi nærmer os udligning hvis Sort spiller rigtigt her:

Efter 20. Na3

Jeps, Ujtelky finder **20.. f5** only move!

Nu skal Hvid slå den f-bonde for at bevare lidt fordel (uden at det dog på nogen måde er klart), *men det gør Spassky ikke!*

21. dxe5, dxe5. Desværre, Ujtely! Nu har Hvid over et point i evalueringen. Hvis man havde spillet 21.. fxe4, så var der udlignet. Og Hvid skal slå videre på d6, men problemet er at Sort erobrer centrum med bønder på e4 og d5. Det er så stadigvæk lige eval ifølge Stockfish, men kan være meget farligt for Hvid, se fx her efter 28. Rd4 og Sort har fire træk som alle giver præcis 0.00 i eval:

Efter 28. Rd4 (en linje som aldrig kom)

Og nu kollapser det bare lynhurtigt for vores mand. Totalt ærgerligt. Men pointen er her at Spassky bestemt må have fået øjnene op for præcis hvor *farlig* den hippo kan være!!!

Vi vender tilbage til Spassky-forbindelsen, men i næste kapitel dykker vi ned i den periode som gik forud for turneringen her, fordi vi skal afklare hvordan og hvorfor Ujtelky opfandt flodhesten, som han jo i den grad rullede ud og med stor succes i Sochi.